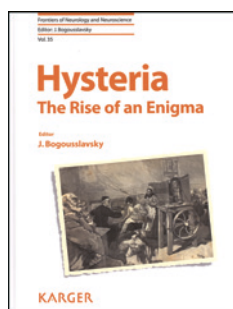

Hysteri – en stadig tilbakevendende gåte

Julian Bogousslavsky, red.
Hysteria
 The rise of an enigma. 210 s, tab, ill.
 Basel: Krager, 2014. Pris CHF 123
 ISBN 978-3-318-02646-7

Hysteriet har en lang og fascinerende historie. Derfor har hysteriet også vært et yndet studieobjekt for så vel nevrologer, psykiatere, psykologer og medisinhistorikere som kjønnteoretikere og litteraturvitere. Innfallsvinklene har vært mange. Spørsmålet er om det i det hele tatt kan sies noe nytt.

Trolig er hysteri blant de tilstandene som best illustrerer de nære forbindelsene mellom nevrologi og psykiatri, men også mellom disse fagområdene og kulturen for øvrig. Det har som kjent vært fremsatt utallige hypoteser som har forsøkt å forklare fenomenet (gynekologiske, demonologiske, nevrologiske, psykologiske, ideologiske) uten at det har vært enighet om en presis avgrensning eller entydig etiologi.

I *Hysteria – The rise of an enigma*, redigert av spesialist i nevrologi og nevrologisk rehabilitering, Julian Bogousslavsky, er det nettopp forbindelseslinjene mellom nevrologi og psykiatri som står sentralt. Intensjonen er å vise noe av hysteriets mangfoldige historie, dets utviklingslinjer og faglige forståelser og debatter. Det er hysteriets nyere historie, dets såkalte gullalder (1870–1915) med nevrologen Jean-Martin Charcot (1825–1893) og hans etterfølgere, Joseph Babinski, Paul Richer, Sigmund Freud, Pierre Janet og Georges Gilles de la Tourette, som særlig står i fokus. Innledningsvis diskuteres det at vår tids ofte reduksjonistiske nevroteknologiske tilnærming til psyken ikke nødvendigvis kan bidra med en bedre forståelse av hysteriet. Som redaktøren skriver, ligger trolig en forståelse av hysteriet utenfor slike organsentrerte studier.

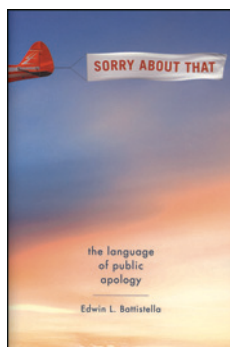
Boken består av 18 kapitler og har involvert en rekke fagpersoner, de fleste med bakgrunn i nevrologi og psykiatri. Samlingen er kronologisk ordnet og spenner vidt. Første kapittel omhandler hysteriets historie før Charcot, mens man i det siste kapitlet diskuterer konversjons- og somatoforme lidelser i lys av moderne nevroteknologi og psykoterapeutisk behandling. Kapitlet fungerer som en fin ramme for de resterende. Her belyses den sosioøkonomiske bakgrunnen for hysteriet i *la belle époque* og de endringene det gjennomløper frem til første verdenskrig. Alle kapitlene har et lite abstrakt og en konklusjon som bidrar til å gi de tidvis litt ujevne, sprikende og noe overlappende bidragene et mer enhetlig preg. Noe av det samtlende med boken er bidragsytneres forankring i egen fagtradisjon, særlig nevrologi og psykiatri, og deres nysgjerrighet for hva et historisk perspektiv kan bidra med.

For de som har lest en del om og rundt hysteriet, er mye av kilde-materialet og sekundærlitteraturen det refereres til, velkjent. Alt i alt er dette likevel en interessant, lett tilgjengelig og estetisk sett flott bok, som viser noe av den fascinerende historien til hysteriet. Målgruppen er leger og alle som er interessert i fenomenet hysteri og dets spektakulære historie. Jeg tror den vil kunne være interessant og tankevekkende for en rekke av Tidsskriftets lesere.

Hilde Bondevik

Førsteamanuensis, Institutt for helse og samfunn
 Det medisinske fakultetet, Universitetet i Oslo

Unnskyld!

Edwin L. Battistella
Sorry about that
 The language of public apology. 217 s. Oxford:
 Oxford University Press, 2014. Pris GBP 17
 ISBN 978-0-19-930091-4

Å si unnskyld når noe går galt er viktig, men det er både krevende og vanskelig. Den som ber om å bli unnskyldt, må ærlig mene det, og den som skal ta imot, må være mottakelig for den fremstrakte hånden. Forsoning skal skapes i et forhold der mistillit er oppstått som følge av at noen – riktig eller uriktig – føler seg forulempet. Det hele er derfor en svært kompleks prosess med veldig mange elementer av psykologisk, språklig, kommunikativ og etisk karakter som noen av de viktigste.

Dette temaet er det forfatteren belyser. Han bruker kjente historiske eksempler fra det offentlige rom. Unnskyldninger i det offentlige rom er enda mer krevende siden det er flere enn den forulempede som involveres. Den som ber om unnskyldning, vil også bli vurdert av offentligheten. Dårlige unnskyldninger, der offentligheten forventer en klar og tydelig unnskyldning, kan ha store følger, for eksempel for politikere i viktige posisjoner.

Boken er bygd opp med en teoretisk del der vi får en innføring i hvilke elementer som inngår i prosessen «unnskyldning». Det som ligger bak behovet er at noen er, eller føler seg, forulempet. I dette ligger det også at det er tilkommet manglende tillit. Det endelige målet for unnskyldningen er at man skal gjenopprette tilliten. Dette er følgelig en prosess hvor psykologiske, lingvistiske, kommunikative og pedagogiske elementer er viktige.

I de andre kapitlene belyses så denne teoretiske tilnærmingen med en rekke eksempler, og til slutt gis det noen eksempler på situasjoner der leseren selv kan forsøke seg og få en tilbakemelding på hvor mye man har forstått.

Denne boken er meget relevant for alle oss som jobber i helsevesenet. Vi har en sterk tradisjon med å forklare i stedet for å erkjenne feil vi gjør. Det handler ikke bare om håndtering av klager fra våre pasienter, men like mye om hvordan vi oppfører oss når vi samhandler dårlig. Dette er derfor en bok som sterkt anbefales til alle som ønsker å lære hvordan vi kan kommunisere og samhandle bedre. Dersom vi tar til oss dette budskapet vil vi alle i fellesskap kunne bidra til å skape et bedre helsevesen.

Olav Røise

Klinikkleder, Klinikk for kirurgi og nevrofag
 Oslo universitetssykehus